

Arkadiusz PŁOMIŃSKI*

Działalność Automobilklubu Sieradzkiego w latach 1978–1990. Zarys problematyki

Streszczenie

Automobilklub Sieradzki został utworzony 1 kwietnia 1978 roku. Stowarzyszenie swoją działalność w głównej mierze koncentrowało na organizowaniu i popularyzowaniu masowego oraz wyczynowego sportu motorowego; prowadzeniu działalności na rzecz podnoszenia bezpieczeństwa ruchu drogowego; podnoszeniu poziomu sportu motorowego i kartingowego; organizowaniu turystyki motorowej oraz rozwijaniu wśród społeczeństwa kultury motoryzacyjnej i propagandy na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Słowa kluczowe: automobilklub, sport motorowy, województwo sieradzkie.

Celem pracy jest przedstawienie działalności Automobilklubu Sieradzkiego w latach 1978–1990. Cezurę początkową pracy wyznacza 1978 rok, w którym powołano w Sieradzu stowarzyszenie pn. Automobilklub Sieradzki. Cezurę końcową wyznacza 1990 rok, który był ostatnim rokiem aktywnej działalności ww. stowarzyszenia.

W pracy zastosowano metody badawcze: analizę źródeł historycznych, indukcję, dedukcję, syntezę oraz metodę porównawczą. Kwerenda archiwalnych materiałów źródłowych została przeprowadzona w Archiwum Państwowym w Łodzi – Oddział w Sieradzu. Szczególnie cenny okazał się zespół akt Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu z lat 1975–1998. Ponadto do przygotowania pracy zostały wykorzystane źródła drukowane, prasa oraz literatura przedmiotu.

Geneza polskiego automobilizmu jest nieodzownie związana z zarejestrowanym w 1909 roku w Warszawie Towarzystwem Automobilistów Królestwa Polskiego będącego filią Carskiego Klubu Automobilowego. W okresie pierwszej wojny światowej Towarzystwo, jak większość organizacji sportowych, zawiesza

* Dr, Instytut Wychowania Fizycznego, Turystyki i Fizjoterapii, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie.

swoją działalność¹. W II RP kontynuatorem tradycji Towarzystwa był utworzony w 1920 roku Automobilklub Polski. Zasadnicze zmiany w polskim automobilizmie przyniosły pierwsze lata po zakończeniu drugiej wojny światowej. W 1950 roku decyzją władz państwowych zostaje rozwiązany Automobilklub Polski i Polski Związek Motocyklowy². W tym samym roku powstaje Polski Związek Motorowy (PZM), który przejmuje nadzór nad sprawami związanymi ze sportami motorowymi w Polsce. Po roku 1956 nastąpiła powolna reaktywacja zlikwidowanych automobilklubów, jak również zaczęły powstawać nowe regionalne i wojewódzkie automobilkluby zrzeszone (członkowie zwyczajni) w PZM³.

Zebranie założycielskie Automobilklubu Sieradzkiego (AS) odbyło się 1 kwietnia 1978 roku w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego (UW) w Sieradzu⁴. Obrady, w których uczestniczyły 74 osoby, otworzył dyrektor Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki UW Tadeusz Rozwens⁵. Podczas obrad wybrano 13-osobowy tymczasowy zarząd AS, którego prezesem został Włodzimierz Kozar⁶. Podstawą prawną działalności stowarzyszenia był statut uchwalony przez zebranie założycielskie. Zgodnie ze statutem siedzibą AS było miasto Sieradz, a terenem działania województwo sieradzkie. 30 maja 1978 roku na mocy decyzji wojewody sieradzkiego AS został wpisany do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego, i z dniem rejestracji rozpoczął oficjalną działalność⁷. Członkowie stowarzyszenia za priorytety swojej działalności uznali:

- prowadzenie działalności na rzecz podnoszenia bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- organizowanie oraz popularyzowanie masowego oraz wyczynowego sportu motorowego,
- podnoszenie poziomu sportu motorowego i kartingowego,
- organizowanie turystyki motorowej,
- rozwijanie wśród społeczeństwa kultury motoryzacyjnej i propagandy na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego⁸.

¹ A. Rostocki, J. Tarczyński, *Automobilizm w Warszawie do roku 1939*, Warszawa 1988, s. 122–128; W. Rychter, *Dzieje samochodu*, Warszawa 1987, s. 357.

² B. Mierkowski (red.), *Automobilklub Polski 1909–2009*, Warszawa 2009, s. 33–41.

³ *Mała encyklopedia sportu*, t. 2, Warszawa 1987, s. 307.

⁴ „Głos Robotniczy” 1978, nr 65, s. 2.

⁵ Archiwum Państwowe w Łodzi, Oddział w Sieradzu (APŁOS), Urząd Wojewódzki w Sieradzu z lat 1975–1998 (UWS), sygn. 964, Protokół z zebrania założycielskiego Automobilklubu Sieradzkiego w dniu 1 kwietnia 1978 roku w Sieradzu, b. pag.; „Nad Wartą” 1986, nr 2, s. 12.

⁶ APŁOS, UWS, sygn. 964, Skład Zarządu Tymczasowego Automobilklubu Sieradzkiego wybranego w dniu 1 kwietnia 1978 roku w Sieradzu, b. pag.

⁷ APŁOS, UWS, sygn. 964, Decyzja Wojewody Sieradzkiego nr SW. IV. 6010/4/78 o wpisaniu do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu pod. poz. 36 – stowarzyszenia pod nazwą Automobilklub Sieradzki z dnia 30 maja 1978 roku, b. pag.

⁸ APŁOS, UWS, sygn. 964, Statut Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 1 kwietnia 1978 roku, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 964, Statut Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 29 grudnia 1983 roku, b. pag.

W pierwszych miesiącach istnienia AS nie przejawiał większych oznak działalności. Przyczyną takiego stanu były trudności organizacyjne (brak lokalu oraz brak zatwierdzenia klubu na członka zwyczajnego PZM). Faktyczne rozpoczęcie działalności klubu przypada na październik 1978 roku, kiedy stowarzyszenie otrzymało pomieszczenie biurowe (siedziba biura – ul. Ogrodowa 2) oraz zostało przyjęte na członka zwyczajnego PZM⁹. Dopelnieniem spraw formalno-organizacyjnych było ukonstytuowanie się władz AS podczas zebrania zarządu, odbytego w dniu 21 marca 1979 roku. Po zakończeniu obrad zarząd stowarzyszenia rozpoczął działalność w składzie: Włodzimierz Kozar (prezes), Jerzy Błochowiak (wiceprezes ds. organizacyjnych i sportowych), Henryk Tarka (wiceprezes ds. ideowo-wychowawczych), Tadeusz Rozwens (skarbnik), Stanisław Pietrzak, Jerzy Piotrowski, Lucjan Baranowicz, Marek Magiera, Witold Szczepaniak, Radomił Brutanek, Marian Dulniawka, Józef Wojtanka, Romuald Gilbert, Franciszek Bartosiewicz, Kazimierz Gałaj i Antoni Hetlof (członkowie)¹⁰. W trakcie trwania kadencji funkcję sekretarza pełnili kolejno: Witold Szczepaniak i Stanisław Stasiak. W okresie tym przeniesiono również siedzibę biura klubu z ulicy Ogrodowej 2 na ulicę Lokajskiego 1¹¹.

26 kwietnia 1983 roku odbył się drugi Walny Zjazd Delegatów AS. Podczas obrad podsumowano działalność Automobilklubu za okres 1979–1982, udzielono absolutorium ustępującemu zarządowi oraz ustalono priorytety działania na najbliższą kadencję¹². W trakcie zjazdu wybrano nowy zarząd, który ukonstytuował się w składzie: Henryk Tarka (prezes), Andrzej Kwiatkowski (wiceprezes ds. sportowych), Zdzisław Sierakowski (wiceprezes ds. turystycznych), Jan Pawlaczyk (sekretarz), Antoni Hetlof, Roman Gutbier, Andrzej Augustyński, Jerzy Piotrowski, Ryszard Przelazły, Tadeusz Klimczak, Ryszard Michalak, Tomasz Kubielski, Stanisław Dominowski i Kazimierz Korczyński (członkowie). Przewodniczącym komisji rewizyjnej został wybrany Jerzy Skrzypczyk¹³.

Trzeci Zjazd Delegatów AS został zwołany w trybie nadzwyczajnym 29 grudnia 1983 roku. Przyczyną zwołania zjazdu były zalecenia pokontrolne i konieczność dokonania zmian w statucie stowarzyszenia, jak również uzupełnienie składu zarządu. Podczas obrad dokonano wymaganych zmian, jak rów-

⁹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Notatka służbowa dotycząca: posiedzenia Komisji Przestrzegania Prawa i Porządku Publicznego WRN w Sieradzu odbytego 25 września 1978 roku i rozmowy z przedstawicielem Automobilklubu Sieradzkiego odbytej 27 września 1978 roku, sporządzona na potrzeby Wydziału Spraw Wewnętrznych UW w Sieradzu, b. pag.

¹⁰ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z posiedzenia Zarządu Automobilklubu Sieradzkiego odbytego w dniu 21 marca 1979 roku, b. pag.

¹¹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Janinę Skonieczną w dniu 30 września 1980 roku, b. pag.

¹² APŁOS, UWS, sygn. 964, Informacja dotycząca działalności Automobilklubu Sieradzkiego w okresie 1982–1983.

¹³ Tamże.

niez w skład prezydium klubu włączono przewodniczących komisji sportowej, gokartowej i szkoleniowej, powiększając zarząd do 17 osób¹⁴.

4 kwietnia 1987 roku odbył się IV Zjazd Delegatów AS. Podczas obrad wygłoszono referat sprawozdawczo-programowy za lata 1983–1987, jak również wybrano nowy 25-osobowy zarząd. Po krótkiej przerwie prezydium na kadencję 1987–1991 ukonstytuowało się w składzie: Antoni Hetlof (prezes), Jerzy Piotrowski (wiceprezes urzędujący), Michał Lubnar (wiceprezes ds. sportu), Andrzej Kwiatkowski (wiceprezes ds. bezpieczeństwa ruchu drogowego i turystyki), Henryk Tarka (wiceprezes ds. wychowawczych), Andrzej Domaradzki (sekretarz), Ryszard Przelazły (sekretarz) i Jadwiga Wojnarowska (przewodnicząca komisji rewizyjnej)¹⁵. Piąty Walny Zjazd Delegatów AS odbył się w 1991 roku. Obrady zdominowała burzliwa dyskusja poświęcona gospodarce finansowej klubu oraz niedoinwestowaniu sekcji katingowej, pomimo otrzymania dotacji celowej na sport katingowy. Pomimo wielu zastrzeżeń (m.in.: przerost wydatków na płace, sprzedaż bez przetargu ruchomości należących do klubu), badająca niejasności komisja rewizyjna nie wykazała nadużyć w działalności władz AS¹⁶. Finałem obrad były wybory nowych władz stowarzyszenia. Prezesem został Michał Lubnar, a wiceprezesem urzędującym Dariusz Myszkowski. Podczas zjazdu wybrano również 12 delegatów na okręgowy zjazd PZM w Łodzi¹⁷.

Liczba członków AS w latach 1978–1990 wykazywała corocznie tendencję wzrostową. W roku 1978 AS zrzeszała 188 członków zwyczajnych i 3 kandydatów¹⁸. W przeciągu dwóch lat liczba członków wzrosła ponad 2,5-krotnie i w 1980 roku liczyła 488 osób (466 – w sekcjach samochodowych i 22 – w sekcjach motorowych)¹⁹. W latach 1980–1985 nastąpił dalszy progres stanu organi-

¹⁴ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z Nadzwyczajnego Zjazdu Automobilklubu Sieradzkiego odbytego w dniu 29 grudnia 1983 roku w KW PZPR w Sieradzu, b. pag.

¹⁵ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół nr 1 z IV Zjazdu Automobilklubu Sieradzkiego odbytego w dniu 4 kwietnia 1987 roku w Sieradzu, b. pag.

¹⁶ „Nad Wartą” 1991, nr 2, s. 12.

¹⁷ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół problemowej kontroli finansowo-gospodarczej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w Sieradzu ul. Szenwalda 10 w dniach od 5 do 10 stycznia 1989 roku z przerwą w dniu 7 stycznia 1989 roku przez Ob. Kazimierza Marciniaka – inspektora wojewódzkiego w Wydziale Finansowym Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu na podstawie zarządzenia przeprowadzenia kontroli nr. Fn.IV-3622/2/89 z dnia 1989-01-04, b. pag.; „Nad Wartą” 1991, nr 12, s. 12.

¹⁸ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez inspektora Wydziału Spraw Wewnętrznych – Agnieszkę Klemżyńską w dniu 11 maja 1979 roku, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Janinę Skonieczną w dniu 30 września 1980 roku, b. pag.

¹⁹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Janinę Skonieczną w dniu 30 września 1980 roku, b. pag.

zacyjnego stowarzyszenia. Na podstawie deklaracji członkowskich można stwierdzić, że w dniu 12 grudnia 1985 roku AS zrzeszał 775 członków²⁰. Kolejne lata działalności klubu przyniosły dalszy wzrost – do 1470 członków w 1988 roku i 1624 w 1990 roku²¹.

W omawianym okresie podstawowymi ogniwami organizacyjnymi realizującymi zadania statutowe AS były komisje: bezpieczeństwa ruchu drogowego, sportu kartingowego, szkolenia, sportu samochodowego, turystyki, wychowawcza, oraz dwie podkomisje: caravaningu i komisarzy samochodowych. Automobilklub zrzeszał również koła działające przy Przedsiębiorstwie Materiałów Izolacji Wodoszczelnej „Izolacja” w Zduńskiej Woli, Państwowym Przedsiębiorstwie „Polmozbyt” w Zduńskiej Woli, Zrzeszeniu Transportu Prywatnego w Łasku, Urzędzie Gminy (UG) w Działoszynie, Elektrociepłowni w Zduńskiej Woli, UG w Konopnicy, UG w Lutomierniku, RUSW Zduńska Wola, Jednostce Wojskowej „Ikar” w Łasku, WUSW w Sieradzu, Spółdzielni Meblarskiej w Zduńskiej Woli, RPD w Wieluniu, Szkole Podstawowej w Lututowie, Jednostce Wojskowej w Sieradzu, KCW Warta w Działoszynie oraz Spółdzielni Środowiskowej w Łasku²². Ponadto, w 1981 roku przy AS powstał Klub Ratownictwa Drogowego, w ramach którego prowadzono m.in. szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy medycznej ofiarom wypadków drogowych²³.

Komisja bezpieczeństwa ruchu drogowego podczas swojej działalności organizowała i prowadziła zajęcia edukacyjne dla młodzieży szkolnej, dotyczące bezpiecznego ruchu drogowego (prelekcje, odczyty, projekcje filmów, konkursy). Uczestniczyła w akcjach „Stop, dziecko na drodze” i „O bezpieczną drogę dziecka do szkoły”²⁴. W roku 1987 komisja zorganizowała turniej z przepisów ruchu drogowego dla dzieci specjalnej troski. W imprezie udział wzięło 196 dzieci i 170 rodziców²⁵. Wspólnie z komisją szkolenia opracowała „Wojewódzki

²⁰ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie (do użytku wewnętrznego) z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w dniach 10, 16 i 23 grudnia 1985 roku, b. pag.

²¹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół problemowej kontroli finansowo-gospodarczej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w Sieradzu ul. Szenwalda 10 w dniach od 5 do 10 stycznia 1989 roku z przerwą w dniu 7 stycznia 1989 roku przez Ob. Kazimierza Marciniaka – inspektora wojewódzkiego w Wydziale Finansowym Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu na podstawie zarządzenia przeprowadzenia kontroli nr. Fn.IV-3622/2/89 z dnia 1989-01-04, b. pag.; „Nad Wartą” 1990, nr 1, s. 12.

²² APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie (do użytku wewnętrznego) z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w dniach 10, 16 i 23 grudnia 1985 roku, b. pag.; Protokół problemowej kontroli finansowo-gospodarczej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w Sieradzu ul. Szenwalda 10 w dniach od 5 do 10 stycznia 1989 roku z przerwą w dniu 7 stycznia 1989 roku przez Ob. Kazimierza Marciniaka – inspektora wojewódzkiego w Wydziale Finansowym Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu na podstawie zarządzenia przeprowadzenia kontroli nr. Fn.IV-3622/2/89 z dnia 1989-01-04, b. pag.

²³ „Nad Wartą” 1981, nr 45, s. 12.

²⁴ „Nad Wartą” 1981, nr 39, s. 12.

²⁵ APŁOS, UWS, sygn. 964, Informacja o pracy Komisji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego AS za I półrocze 1987 roku, b. pag.

Program Szkolenia Ratownictwa Drogowego na lata 1986–1990”. Szkoleniem zostały objęte wszystkie jednostki PKS i Straży Pożarnej, kierowcy pogotowia ratunkowego i służb ratowniczych, sanitariusze, pielęgniarki oraz kierowcy przewożący dzieci do szkoły²⁶. Długoletnim przewodniczącym komisji był Roman Gutbier²⁷.

Komisja sportu kartingowego prowadziła zajęcia i treningi dla młodzieży szkolnej z zakresu kartingu. Nadzorowała i koordynowała rozwój sportu kartingowego na obszarze województwa sieradzkiego. W roku 1988 posiadała 10 wózków, w tym dwa zakupione przez rodziców²⁸. Przewodniczącymi komisji byli kolejno Stanisław Bocheński i Lucjan Baranowicz²⁹.

Komisja wychowawcza została utworzona w 1985 roku. Pierwszym przewodniczącym komisji był Jacek Szczeblewski³⁰. Podczas swojej pracy komisja organizowała spotkania z rodzicami i zawodnikami sekcji kartingowej. Główną tematyką spotkań było prawidłowe zachowanie w szkole, domu oraz podczas zawodów sportowych³¹.

Komisja szkoleniowa podczas swojej działalności najściślej współpracowała ze Związkiem Harcerstwa Polskiego oraz Kuratorium Oświaty i Wychowania w Sieradzu. Owocem tej współpracy były coroczne szkolenia młodzieży na kartę rowerową i motorowerową (np.: w roku 1985 przeszkolono ponad 2000 dzieci i młodzieży)³². Przewodniczącymi komisji byli kolejno Lucjan Baranowicz i Krzysztof Bogdański³³. Komisja sportu samochodowego koordynowała działalność AS w zakresie rozwoju masowego i wyczynowego sportu samochodowego i motorowego. Komisja prowadziła działalność m.in. poprzez organizowanie imprez sportowych (m.in. Rajd Sieradzki, Mistrzostwa AS w Konkursie Zręcznościowym Kierowców, Rajd Przyjaźni z okazji 850-lecia Sieradza), ty-

²⁶ APŁOS, UWS, sygn. 964, Pismo do PZM informujące o „Wojewódzkim Programie Szkolenia Ratownictwa Drogowego”, b. pag.

²⁷ APŁOS, UWS, sygn. 1741, Informacja o działalności Automobilklubu Sieradzkiego za 1986 rok, s. 1.

²⁸ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół problemowej kontroli finansowo-gospodarczej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w Sieradzu ul. Szenwalda 10 w dniach od 5 do 10 stycznia 1989 roku z przerwą w dniu 7 stycznia 1989 roku przez Ob. Kazimierza Marciniaka – inspektora wojewódzkiego w Wydziale Finansowym Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu na podstawie zarządzenia przeprowadzenia kontroli nr. Fn.IV-3622/2/89 z dnia 1989-01-04, b. pag.

²⁹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie Komisji Kartingowej działającej przy AS w Sieradzu za rok 1985, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z Posiedzenia Komisji Kartingowej AS w dniu 15 kwietnia 1987 roku, b. pag.

³⁰ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z Obrad Plenarnych połączonych z zakończeniem sezonu 1985 AS odbytych w dniu 18 grudnia 1985 roku, b. pag.

³¹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie Komisji Wychowawczej za 1985 rok, b. pag.

³² APŁOS, UWS, sygn. 964, Informacja o działalności Komisji Szkoleniowej w roku 1985, b. pag.

³³ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie Komisji Szkoleniowej działającej przy AS w Sieradzu za rok 1985, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z Posiedzenia Komisji Szkoleniowej AS z 1987 roku, b. pag.

powanie zawodników do udziału w imprezach sportowych, organizowanie konkursów jazdy samochodem, ocenę wyników sportowych osiąganych przez członków AS oraz ustalanie kalendarza imprez sportowych³⁴. W omawianym okresie przewodniczącymi komisji byli Michał Lubnar i Józef Wojtanka³⁵.

Pierwsze sportowe sukcesy zawodnicy AS zaczęli odnosić w połowie lat osiemdziesiątych XX wieku. W 1984 roku najlepsze wyniki zanotowali podczas IX Rajdu Samochodowego „Prząśniczka”, będącego II eliminacją rajdową mistrzostw strefy centralnej oraz I eliminacją rajdową mistrzostw okręgu łódzkiego. Sieradzcy zawodnicy startowali w klasie markowej „N” (fiat 126p), w której rywalizowało 47 załóg z 13 klubów z całego kraju. W klasyfikacji końcowej rajdu AS zajął drugie miejsce. Natomiast w rywalizacji indywidualnej sieradzanie zajęli następujące miejsca: trzecie – Tomasz Kubielski z pilotem Grzegorzem Bręczakiem, czwarte – Kacper Pabisiak ze Zbigniewem Marczyńskim, piąte – Ryszard Przelazły z Andrzejem Antoszem oraz szóste – Jolanta i Krzysztof Rogalscy³⁶.

W 1985 roku zawodnicy AS brali udział w następujących imprezach sportowych: II eliminacyjnym Rajdzie Samochodowym Mistrzostw Strefy Centralno-Wschodniej (RSMSCW) w Olsztynie (sieradzkie załogi zajęły w klasach A-700 i N 01 miejsca: trzecie, piąte, siódme i dziesiąte); III eliminacyjnym RSMSCW w Łodzi (w rajdzie startowały cztery sieradzkie załogi: jedna zajęła drugie miejsce, a trzy pozostałe wycofały się z przyczyn technicznych); IV eliminacyjnym RSMSCW w Rzeszowie (startowały trzy załogi: w klasie A-700 sieradzanie zajęli pierwsze miejsce, a w klasie N 01 pierwsze i trzecie) oraz w V eliminacyjnym RSMSCW w Warszawie (stratowały trzy załogi: w klasie A-700 zajmując pierwsze miejsce, a w klasie N 01 pierwsze i szóste)³⁷. Na podstawie osiągniętych wyników w poszczególnych rajdach eliminacyjnych załogi AS uplasowały się na miejscach: w klasie N 01 Tomasz Kubielski zajął pierwsze miejsce i zdobył tytuł Mistrza Strefy Centralno-Wschodniej; w klasie A-700 Piotr Szwankowski zajął drugie miejsce (został pierwszym wicemistrzem), a w klasyfikacji generalnej pilotów trzecie miejsce zajął Sławomir Pogorzelski (zdołał tytuł drugiego wicemistrza)³⁸. W tym samym roku licencje rajdowe R-1 (uprawniające do startu w mistrzostwach Polski) zdobyło dwóch zawodników AS: Tomasz Kubielski i Piotr Szwankowski³⁹.

³⁴ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie (do użytku wewnętrznego) z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w dniach 10, 16 i 23 grudnia 1985 roku, b. pag.

³⁵ APŁOS, UWS, sygn. 964, Informacja dotycząca działalności Automobilklubu Sieradzkiego w okresie 1982–1983, b. pag.; APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z Posiedzenia Komisji Sportowej Samochodowej AS w dniu 14 kwietnia 1987 roku, b. pag.

³⁶ „Nad Wartą” 1984, nr 38, s. 12.

³⁷ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie (do użytku wewnętrznego) z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w dniach 10, 16 i 23 grudnia 1985 roku, b. pag.

³⁸ „Nad Wartą” 1985, nr 51/52, s. 18.

³⁹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Sprawozdanie (do użytku wewnętrznego) z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w dniach 10, 16 i 23 grudnia 1985 roku, b. pag.

Starty w 1986 roku sieradzcy zawodnicy rozpoczęli od udziału w II Zimowym Rajdzie Dolnośląskim, będącym zarazem I eliminacją Rajdowych Samochodowych Mistrzostw Polski (RSMP). Załoga w składzie Tomasz Kubielski i Józef Wojtanka oraz serwis: Zbigniew Marciński, Sławomir Frasunkiewicz i Grzegorz Szczepaniak uplasowała się na trzecim miejscu (startowało 70 załóg – rajd ukończyły 44 załogi)⁴⁰. Podczas rozgrywanych w Wałbrzychu II RSMP zawodnicy AS uplasowali się w pierwszej dziesiątce zawodów. W klasie N 01 Tomasz Kubielski z pilotem Józefem Wojtanką zajął szóste miejsce, a Piotr Szwankowski wraz z pilotem Janem Wojtanką w klasie A-11 znaleźli się na siódmej pozycji⁴¹. Spośród dwóch sieradzkich załóg uczestniczących w III eliminacji RSMP rozgrywanych w Krakowie tylko jedna (Tomasz Kubielski z pilotem Józefem Wojtanką) ukończyła zawody, zdobywając piąte miejsce. Mniej udany był start w IV eliminacji RSMP odbywającej się w Cieszynie. Dwie sieradzkie załogi ukończyły rajd, ale zostały sklasyfikowane na dalszych miejscach: Piotr Szwankowski wraz z Janem Wojtanką w klasie A-11 zajęli jedenaste miejsce, a rywalizujący w klasie N 01 Tomasz Kubielski i Kacper Pabisiak zawody ukończyli na osiemnastej pozycji⁴². W tym samym roku ważnym wydarzeniem dla zawodników i działaczy AS była organizacja Rajdu Samochodowego Przyjaźni (w ramach obchodów 850-lecia miasta Sieradza). W imprezie uczestniczyło 26 załóg, w tym 3 załogi z MC „Smalcalda” (NRD). Sieradzcy zawodnicy zwyciężyli w klasie do 900 cm³ i w klasyfikacji drużynowej, a w klasie powyżej 900 cm³ na pierwszym miejscu uplasowali się zawodnicy MC „Smalcalda”⁴³. Rok 1986 był apogeum sportowych sukcesów rajdowców AS. W 1988 roku sieradzanie bez większych sukcesów rywalizowali w eliminacjach RSMP (m.in. w Dolinie Kłodzkiej – 6 miejsce; w Wałbrzychu – nie ukończyli wyścigu, oraz w Olsztynie, gdzie z powodu awarii silnika nie ukończyli wyścigu)⁴⁴. W kolejnych latach z powodu drożących części zamiennych, jak i problemów z ich pozyskiwaniem, zawodnicy AS głównie koncentrowali się na startach w eliminacjach Rajdu Samochodowego o Mistrzostwo Okręgu Łódzkiego, jak również w imprezach organizowanych przez AS na obszarze województwa sieradzkiego⁴⁵.

Jednym z celów działania AS według statutu było organizowanie turystyki motorowej (rajdów, zlotów, imprez turystycznych)⁴⁶. Działalność turystyczną

⁴⁰ „Nad Wartą” 1986, nr 4, s. 12.

⁴¹ „Nad Wartą” 1986, nr 17, s. 12.

⁴² APŁOS, UWS, sygn. 964, Materiały na posiedzenie Prezydium AS w dniu 26-09-1986, Komisji Sportu Samochodowego, b. pag.

⁴³ APŁOS, UWS, sygn. 964, Komunikat z odbytego Rajdu Samochodowego Przyjaźni zorganizowanego dla uczczenia 850-lecia miasta Sieradza w dn. 14.06.1986 r. w Sieradzu przez Komisję Sportu Samochodowego, b. pag.

⁴⁴ APŁOS, UWS, sygn. 964, Informacja na posiedzenie Zarządu w dn. 29.09.1988 r. o realizacji kalendarza imprez na 1988 r., b. pag.

⁴⁵ „Nad Wartą” 1988, nr 12, s. 12.

⁴⁶ APŁOS, UWS, sygn. 964, Statut Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 1 kwietnia 1978 roku, b. pag.

AS koordynowała i nadzorowała komisja ds. turystyki. Przewodniczącymi komisji byli kolejno Tadeusz Klimczak i Andrzej Domaradzki⁴⁷. Począwszy od 1979 roku, członkowie komisji corocznie brali udział w eliminacjach Turystycznych Motorowych Mistrzostw Okręgu Łódzkiego⁴⁸. Komisja turystyki była współorganizatorem wielu imprez o zasięgu ogólnopolskim, m.in. „Złotu Gwiazdowego” i „Rajdu Folkloru Polskiego”. Ponadto członkowie komisji brali udział w międzynarodowych rajdach turystycznych (m.in. „Rajdzie Nawigacyjnym” w Pribram)⁴⁹.

W omawianym okresie AS w swojej działalności odniósł wiele sukcesów zarówno na polu sportowym, jak i organizacyjnym, szkoleniowym i turystycznym. Ponadto wniósł duży wkład w poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Pomimo tak istotnego oddziaływania na rozwój automobilizmu na obszarze województwa sieradzkiego stowarzyszenie na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku zawiesiło działalność. Spośród wielu czynników główny wpływ na zaistniałą sytuację miał brak płynności finansowej, przerost wydatków na płace etatowych pracowników (w 1990 roku pochłonęły prawie 45% budżetu) oraz brak spójnej koncepcji programowej dla działalności AS w nowej rzeczywistości, jaką przyniosła transformacja ustrojowa⁵⁰.

Bibliografia

A. Źródła

I. Źródła archiwalne

Archiwum Państwowe w Łodzi – Oddział w Sieradzu

Urząd Wojewódzki w Sieradzu z lat 1975–1998

II. Źródła drukowane

Decyzja Wojewody Sieradzkiego nr SW. IV. 6010/4/78 o wpisanie do Rejestru Stowarzyszeń i Związków Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu pod. poz. 36 – stowarzyszenia pod nazwą Automobilklub Sieradzki z dnia 30 maja 1978 roku.

⁴⁷ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z posiedzenia komisji turystyki Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 4 kwietnia 1987 roku, b. pag.

⁴⁸ APŁOS, UWS, sygn. 964, Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Wiesława Błaszczyka w dniu 11 maja 1979 roku, b. pag.; Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Janinę Skonieczną w dniu 30 września 1980 roku, b. pag.

⁴⁹ APŁOS, UWS, sygn. 964, Informacja o działalność Komisji Turystyki Automobilklubu Sieradzkiego za rok 1985, b. pag.

⁵⁰ „Nad Wartą” 1991, nr 2, s. 12.

- Informacja dotycząca działalności Automobilklubu Sieradzkiego w okresie 1982–1983.
- Informacja na posiedzenie Zarządu w dn. 29.09.1988 r. o realizacji kalendarza imprez na 1988 r.
- Informacja o działalności Automobilklubu Sieradzkiego za 1986 rok.
- Informacja o działalność Komisji Turystyki Automobilklubu Sieradzkiego za rok 1985.
- Informacja o pracy Komisji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego AS za I półrocze 1987 roku, b. pag.
- Informacja z działalności Komisji Szkoleniowej w roku 1985.
- Komunikat z odbytego Rajdu Samochodowego Przyjaźni zorganizowanego dla uczczenia 850-lecia miasta Sieradz w dn. 14.06.1986 r. w Sieradzu przez Komisję Sportu Samochodowego.
- Materiały na posiedzenie Prezydium AS w dniu 26-09-1986, Komisji Sportu Samochodowego, b. pag.
- Notatka służbowa dotycząca: posiedzenia Komisji Przestrzegania Prawa i Porządku Publicznego WRN w Sieradzu odbytego 25 września 1978 roku i rozmowy z przedstawicielem Automobilklubu Sieradzkiego odbytej 27 września 1978 roku, sporządzona na potrzeby Wydziału Spraw Wewnętrznych UW w Sieradzu.
- Pismo do PZM informujące o „Wojewódzkim Programie Szkolenia Ratownictwa Drogowego”.
- Protokół nr 1 z IV Zjazdu Automobilklubu Sieradzkiego odbytego w dniu 4 kwietnia 1987 roku w Sieradzu.
- Protokół problemowej kontroli finansowo-gospodarczej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w Sieradzu ul. Szenwalda 10 w dniach od 5 do 10 stycznia 1989 roku z przerwą w dniu 7 stycznia 1989 roku przez Ob. Kazimierza Marciniaka – inspektora wojewódzkiego w Wydziale Finansowym Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu na podstawie zarządzenia przeprowadzenia kontroli nr. Fn.IV-3622/2/89 z dnia 1989-01-04.
- Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Janinę Skonieczną w dniu 30 września 1980 roku.
- Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez inspektora Wydziału Spraw Wewnętrznych – Agnieszkę Klemżyńską w dniu 11 maja 1979 roku.
- Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Wiesława Błaszczyka w dniu 11 maja 1979 roku, b. pag.

- Protokół z kontroli przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim przez starszego inspektora Wydziału Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu Ob. Janinę Skonieczną w dniu 30 września 1980 roku.
- Protokół z Nadzwyczajnego Zjazdu Automobilklubu Sieradzkiego odbytego w dniu 29 grudnia 1983 roku w KW PZPR w Sieradzu.
- Protokół z Obrad Plenarnych połączonych z zakończeniem sezonu 1985 AS odbytych w dniu 18 grudnia 1985 roku.
- Protokół z Posiedzenia Komisji Szkoleniowej AS z 1987 roku.
- Protokół z posiedzenia komisji turystyki Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 4 kwietnia 1987 roku.
- Protokół z posiedzenia Zarządu Automobilklubu Sieradzkiego odbytego w dniu 21 marca 1979 roku.
- Protokół z zebrania założycielskiego Automobilklubu Sieradzkiego w dniu 1 kwietnia 1978 roku w Sieradzu.
- Skład Zarządu Tymczasowego Automobilklubu Sieradzkiego wybranego w dniu 1 kwietnia 1978 roku w Sieradzu.
- Sprawozdanie (do użytku wewnętrznego) z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Automobilklubie Sieradzkim w dniach 10, 16 i 23 grudnia 1985 roku.
- Sprawozdanie Komisji Kartingowej działającej przy AS w Sieradzu za rok 1985, b. pag.
- Protokół z Posiedzenia Komisji Kartingowej AS w dniu 15 kwietnia 1987 roku.
- Sprawozdanie Komisji Szkoleniowej działającej przy AS w Sieradzu za rok 1985.
- Sprawozdanie Komisji Wychowawczej za 1985 rok.
- Statut Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 1 kwietnia 1978 roku.
- Statut Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 1 kwietnia 1978 roku, b. pag.
- Statut Automobilklubu Sieradzkiego z dnia 29 grudnia 1983 roku.

III. Prasa

- „Głos Robotniczy”, Łódź 1975–1980
- „Nad Wartą”, Sieradz 1980–1990

B. Literatura

- Gaj J., Hądzelek K., *Dzieje kultury fizycznej w Polsce*, Poznań 1997.
- Mała encyklopedia sportu*, t. 2, Warszawa 1987,
- Mierkowski B. (red.), *Automobilklub Polski 1909–2009*, Warszawa 2009.
- Rostocki A., Tarczyński J., *Automobilizm w Warszawie do roku 1939*, Warszawa 1988.
- Rychter W., *Dzieje samochodu*, Warszawa 1987.

Summary

Activities of the Sieradzki Automobile Club in Years 1978–1990. An Outline

Sieradzki Automobile Club was established on April 1st, 1978. Activities of the Association were mainly focused on organizing and popularizing mass and competitive motorsport; conducting activities aimed at improving road safety; improving level of motorsport and karting; organizing motor tourism and developing of motorization culture and propaganda among the society for road traffic safety.

Keywords: automobile, motorsport, voivodeship sieradzkie.